

Секція: Менеджмент

ЧАЙКОВСЬКИЙ Є.О.

аспірант кафедри міжнародної економіки

Національний технічний університет України «КПІ»

м.Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У фаховій літературі існує множина визначень «інноваційна стратегія». Треба зазначити, що єдиної думки щодо трактування даного терміну не існує. Зустрічаються визначення інноваційної стратегії, як плану (Новицький В.І., Матвеева Т.В., Семенюк О. М., Гриньов А.В., Сиротинська Н. М., Сенюгіна І.О.), системи (Подреза С. М., Кам'янецька О. В.), механізму (Егоркін С.С.), засобу (Фатхутдінов Р. А., Янковець Т. М., Очередько О. О., Генік О., Дудар Т.Г., Мельниченко В.В.), лінії поведінки (Єгоричева С.Б.), комплексу або системи заходів, дій (Скібіцький О. М., Кулаєць М. М., Антонюк Л. Л., Федулова І. В., Чубай В. М., Рошка М.С., Кам'янецька О. В., Порецкова К.В.), концепції дій або правил (Лавріченко О.В.), діяльності (Павленко І. А.) [3; 4; 6; 8; 9; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 20; 23; 24]. Це, свідчить не стільки про суперечливість поглядів вчених, хоча, безумовно певні відмінності у трактуваннях є, скільки про різні підходи до визначення сутності поняття.

Вченими справедливо акцентується увага на взаємозв'язку інноваційної стратегії з досягненням підприємством конкурентних переваг (Егоркін С.С.), довгострокових цілей (Новицький В. І., Скібіцький О. М., Фатхутдінов Р. А., Янковець Т. М., Федулова І. В., Вергал К. Ю., Чубай В. М., Семенюк О. М. Рогоза М. Є.), підвищенням його конкурентоспроможності (Кулаєць М. М., Антонюк Л. Л., Генік О., Семенюк О. М., Кам'янецька О. В.), ефективності діяльності (Очередько О. О., Семенюк О. М.), створенням нового продукту (Лавріченко О.В.),

зміцненням ринкових позицій та стабільного розвитку (Стадник В. В., Ковтун О.І.), питаннями ресурсного забезпечення реалізації стратегії (Подреза С. М., Кам'янецька О. В., Новицький В. І., Краснокутська Н. В.), необхідністю врахуванням змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі (Федулова І. В., Чубай В. М., Очеретько О. О.).

Погоджуючись з думками вітчизняних та зарубіжних вчених Янковець Т. М. [24], Шульгіною Л.М., Юхименко В.В. [23], Генік О. [4], Фатхутдінова Р. А. [20], Краснокутської Н. В. [9] можна стверджувати, що інноваційна стратегія, виступаючи складовою загальної стратегії підприємства, дозволяє досягти цілей його розвитку засобами та методами, які відрізняється від інших своєю новизною, передусім для даного суб'єкта.

З кожним роком зовнішнє середовище вітчизняних суб'єктів господарювання все більш характеризується невизначеністю, мінливістю, неоднозначністю та непередбаченістю. Крім того, рівень складності зовнішнього середовища постійно зростає з підвищенням темпів і частотою змін. Висока швидкість змін в зовнішньому середовищі обумовлює появу турбулентності в економічній системі.

Вперше модель зовнішнього середовища, яка характеризується наявністю турбулентності щодо економічної системи, була запропонована І. Ансоффом. Відповідно до його концепції ступінь турбулентності може варіюватися від самого слабкого і легко прогнозованого рівня до гранично мінливого і непередбачуваного, для кожного з них може бути розроблена оптимальна модель поведінки системи, причому чим вище рівень турбулентності, тим активніше має бути поведінка.

Сучасні дослідження відзначають, що турбулентний стан економічної системи, обумовлюється наявністю часових лагів в темпах протікання взаємопов'язаних процесів, таких як попит і пропозиція, виробництво і споживання, заощадження та інвестування.

Вітчизняні вчені Гросул В.А. та Жилякова О.В. під турбулентністю зовнішнього середовища розуміють «інваріантний комплекс факторів бізнес-оточення підприємства, агресивність, непередбачуваність і хаотичність яких характеризує фактичний його ранг і формує орієнтири подальшого антикризового розвитку підприємства» [6, с.52].

Російська дослідниця Куликова Н.М. в якості ознак турбулентності економічного середовища виокремлює: збільшення швидкості матеріальних, фінансових та інформаційних потоків; «перегрів» економічного середовища: наростання інтенсивності руху елементів економічної системи; вимога контрагентів постійного перегляду та узгодження умов угод; протікання виробничих та фінансових процесів з відхиленням від заданих параметрів; надлишок або брак ресурсів; підвищення тиску інституційного середовища [10].

Багато вчених розглядають турбулентність, як властивість макроекономічної динаміки, основним проявом якої є інтенсивність зміни зовнішнього середовища.

Висока ступінь непередбачуваності, складності та мінливості зовнішнього середовища обумовлює необхідність розгляду питань інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств в умовах турбулентності.

Щодо іншої складової досліджуємого поняття - терміну «розвиток», то результати семантичного аналізу показали, що під ним розуміється «поступовий рух, еволюція, перехід від одного стану до іншого» [1]; «процес, в результаті якого відбувається зміна якості чого-небудь, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого» [19]; «процес закономірної зміни, переходу з одного стану в інший, більш досконалий; перехід від старого якісного стану до нового, від простого до складного, від нижчого до вищого» [18]; «істотний, необхідний рух, зміни в часі» [21].

Доцільно розглянути трактування поняття «розвиток» у відношенні такого об'єкта, як підприємство.

Так, вітчизняним вченим Касьянкової Н.В. під розвитком підприємства розуміється «процес якісної зміни в часі структури та функції підприємства, які обумовлюють процес його переходу на якісно новий рівень функціонування за рахунок взаємодій елементів внутрішнього та зовнішнього середовища» [7, с.7].

За думкою іншого вітчизняного вченого Швед Т.В. «розвиток підприємства представляє собою закономірний і безперервний процес кількісно-якісних змін станів функціонування підприємства в напрямку досягнення вищого або нижчого рівнів, який знаходиться під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, передумовою якого є наявний потенціал підприємства, а результатом – досягнутий рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання» [22, с.147].

В економічній літературі є визначення розвитку підприємства, як «сукупності змін його якісного стану (як системи), які відбуваються в результаті взаємодії функціональних елементів зовнішнього і внутрішнього походження на різних рівнях реалізації його потенціалу» [2, с.239].

Детальне вивчення сутності визначення «економічний розвиток підприємства» була проведено Сімченко Н.О. та Дакус А.В. на їх думку економічний розвиток підприємства – це «незворотні, керовані, вимірювальні, цілеспрямовані, закономірні кількісно-якісні та сутнісні зміни економічної системи в довгостроковому періоді, що відбувається під впливом економічних суперечностей, потреб та інтересів, зумовленість яких характеризується дією основних законів діалектики, що не виходять за межі глибинної внутрішньої сутності такої системи, для забезпечення його найбільш оптимального та ефективного функціонування підприємства в середовищі, в якому воно діє» [5].

Враховуючи вищезазначене, інноваційна стратегія розвитку може бути визначена, як модель реалізації стратегії підприємства за допомогою комплексу новітніх засобів та методів, спрямованих на підвищення його конкурентоспроможності та визначення його якісно нового становища в умовах турбулентності зовнішнього середовища.

Література

1. Академик. Философская энциклопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/1013/РАЗВИТИЕ
2. Васюткина Н.В. Теоретические аспекты понимания категории «развитие предприятия» / Н.В.Васюткина // Проблемы економіки. – 2014. – № 2. – С. 236-242.
3. Вергал, К. Ю. Теоретичні підходи до класифікації інноваційних стратегій / К. Ю. Вергал // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – Вип. 2. – С. 214-219.
4. Геник О. Особливості інноваційної стратегії організації вітчизняних підприємств / О. Геник // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип19. – С. 165-169.
6. Гросул В.А., Жилякова О.В. Оцінка турбулентності зовнішнього середовища в системі антикризового управління підприємством / В.А.Гросул, О.В. Жилякова // Економічний часопис –XXI. – 2015. –3-4(2). – С.51-54.
5. Дакус А.В., Сімченко Н.О. Економічний розвиток підприємства: сутність та визначення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: [http:// probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-3.pdf](http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-3.pdf).
6. Кам'янецька О. В. Механізм взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності авіаційного транспорту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (економіка авіаційного транспорту) Київ, 2007. – К.: Національний авіаційний університет. – 20 с.

7. Касьянова Н. В. Управління розвитком підприємства на основі кумулятивного підходу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. ек. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами діяльності), 2012. – Донецьк: Інститут економіки промисловості Національної академії наук України. – 36 с.
8. Ковтун О.І. Інноваційні стратегії підприємств: теоретико-методологічні засади / О.І.Ковтун // Економіка України. – 2013. – № 4. – С. 44-56.
9. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
10. Куликова Н.Н. Концептуальные положения стратегического анализа в условиях турбулентности экономического развития / Н.Н.Куликова // Сб.науч.тр ао мат. межд.науч.-прак.конф. «Научные исследования и их практическое применение». – Одесса: Издательство «Черноморье», 2011. – С. 62-64.
11. Макарова Н.Н. Турбулентный подход к системе обеспечения экономической безопасности экономических субъектов / Н.Н. Макарова // Аудит и финансовый анализ. – 2012. – №6. – С. 397-400.
12. Новицький, В. І. Імперативи інноваційного розвитку / В. Новицький // Економіка України. – 2007. – №1. – С. 45-48.
13. Очерedyкo О. О. Інноваційна стратегія як сучасний інструмент управління розвитком підприємства / О. О. Очерedyкo // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – №4. – С. 47-54.
14. Подреза С. М., Кам'янецька О. В. Особливості та проблеми побудови інноваційної стратегії в системі стратегічного розвитку підприємства / С. М. Подреза, О. В. Кам'янецька // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 7. – С. 48-52.
15. Порецькова К.В. Формирование инновационной стратегии промышленного предприятия: автореф. дисс. на соиск. науч. степени канд.

- экон. наук: спец. 08.00.05 – экономика и управление народным хозяйством (по отраслям и сферам деятельности), 2014. – Саратов: Саратовский государственный технический университет имени Гагарина Ю.А. – 23 с.
16. Рогоза М. Є., Вергал К. Ю. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми: монографія / М. Є. Рогоза, К. Ю. Вергал. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 136 с.
17. Рощка М.С. Методичний підхід до формування інноваційної стратегії торговельного підприємства / Сталий розвиток економіки. – №7. – 2011(10). – С.152-157.
18. Словарь Ожегова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ozhegov.com/words/29145.shtml>
19. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/rozvytok>
20. Фатхутдинов, Р. А. Инновационный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – СПб.: Питер, 2007. – 448 с.
21. Цифровая библиотека по философии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://filosof.historic.ru/enc/item/f00/s09/a000961.shtml>
22. Швед Т.В. До питання про сутність розвитку підприємства / Т.В.Швед // Сталий розвиток економіки. – 2013. – 4[21]. – С.144-149.
23. Шульгіна Л.М., Юхименко В.В. Інноваційний розвиток підприємств: формування стратегій [Текст] : монографія / Л.М. Шульгіна, В.В. Юхименко; Нац. техн. ун-т України «КПІ». – К.: Univest PrePress, 2015. – 212 с.
24. Янковець Т. М. Інноваційні стратегії підприємства легкої промисловості як засіб реалізації його інноваційного потенціалу / Т. М. Янковець // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №2 (104). – С. 167-174.